

Amikor a márvány megszólal

Fogszakorvos és szobrászművész Nyíracsádon

Bármilyen fáradt vagyok is, nem tudom nem csinálni

Kövér József névjegyén az áll: fog- és szájbetegségek szakorvosa – szobrászművész. Azt, hogy a 46 éves debreceni férfi fogorvos, még senki sem vonta kétségbe, hiszen meg tudja mutatni a képesítését igazoló diplomáját. De a „hivatásos” képzőművészek általában legyinteni szoktak arra, hogy a fogorvos szobrászművész is volna – holott Kövér József meg tudja mutatni a tehetségét igazoló szobrait. Ha a képzőművészeti végzettségét firtatják, rendszerint visszakérdez:

– Nem akarom magamat a nagyságokhoz hasonlítani, de volt-e diplomája Leonardónak vagy Van Goghnak?

Kövér Józsefnek Magyarországon jelenleg kilenc szobra tekinthető meg köztereken, a kiállításainak számát pedig össze sem lehet számolni. A szobrászművész fogorvos munkáit legközelebb Budapesten, a Közép-európai Egyetemen láthatják az érdeklődők, ahol április 22-én nyílik egy hónapig nyitva tartó tárlata.

Kövér József a szobrait, kisplasztikáit és rajzait a debreceni lakásában tárolja. Különös világ az övé. Egyszer érdemes lenne filmre venni azoknak az arcát, akik először néznek körül a saját műalkotásokkal telezsúfolt lakásban, amely leginkább múzeumra hasonlít. Ezek az alkotások nem egy unatkozó műkedvelő munkái. Többek annál. Az egyik sarokban a többi között egy többmázsás kőszobor, amely négy emberi alakot ábrázol: mintha lepelbe öltözött volna mind-egyik, de belül üresek. A címe: A család. A másik sarokban bronzöntvényt fedezek föl: egy parasztasszony fejkendőjét látom, amelyből hiányzik maga a fej. A címe: A nagymama. Mellette egy másik bronzalkotás: egy keserű arcú, fiatal férfi lépdél fölfelé egy lépcsősoron, amelynek fokai a léptei nyomán letöredeznek. A címe: Petőfi Sándor. Ezt a szobrot Kövér József köztérre szánta, de úgy véli: a mai magyar közegben ez a szobor soha nem kerülhet köztérre, részint a mondanivalója, részint az alkotója miatt. Ezt így magyarázza:

– Nem panaszképpen mondom, de a képzőművészet hivatalos fórumai elintéznek annyival: engem nem kell komolyan venni, hiszen én csak egy fogorvos vagyok, nem pedig művész.

Kövér József tizenhat éve készít szobrokat, elsősorban kőből. Kezdő fogorvosként fogakat mintázott gipszből, de úgy gondolta, hogy mást is ki lehet hozni abból az anyagból. Így kezdődött. Belevetette magát a munkába, és ma már

szinte megszakítás nélkül, sokszor késő éjszakába nyúlóan dolgozik. A rendelője és a műterme egy Debrecenhez közeli településen, Nyíracsádon van. Kövér József a nyíracsádi rendelés és az otthoni, debreceni magánrendelés mellett szakít időt a szoborkészítésre.

– Nem a pénzért csinálom – teszi hozzá –, hiszen még egyetlen szobromat sem adtam el, és nem vittem őket galériába sem. Ma már ott tartok, hogy bármilyen fáradt vagyok, nem tudom nem csinálni. Ha csak néhány órát alszom is, de a rendelési időn kívül szinte folyamatosan dolgozom a kövekkel.

Arra a banális kérdésre, hogy miért alkot, Kövér József így válaszol:

– Ha ránézek a márványra, az megszólal, és megmondja nekem, hogy mit faragjak belőle. Szinte már szobrászati közhely, hogy a kő anyaga megmondja nekünk, hogy mit várhatunk tőle. Olyankor már nincs visszaút. Nincs nyugtom, ki kell hozni az anyagból mindent, ami tőle és tőlem telik. A szobrászat közös munka a kővel.

A szobrászat fogásait öntevékeny módon sajátította el. Sok-sok zsákutcával a saját kárán tanulta meg azt, hogy a kővel mit lehet megcsinálni és mit nem. Megmutatja az első munkáját: egy öklömnyi portré márványból.

– Senki nem fogta és irányította a kezem, amikor elkezdtem faragni – magyarázza –, s mégis meg tudtam csinálni egy emberi fejet. Ez csakis úgy lehetséges, hogy genetikailag belénk van kódolva a képesség. A lírai, a matematikai, a zenei tehetség vagy a vizuális látás képessége genetikai adottság, megtanulni nem lehet. Az a kérdés, hogy ki mit hoz ki abból, ami neki adatott. Én arra töreksem, hogy mindent kihozzak magamból, amit csak lehet.

Kövér József szerint a szobrászat lírai műfaj, minden egyes megmunkált kő olyan, mint egy-egy vers:

– Számomra olyasféle szellemi töltettel rendelkeznek a szobrok, mint a versek. Sőt formai hasonlóság is van közöttük, hiszen a szobor és a vers egyaránt feszes, tömör alakzat.

Amikor elbúcsúzunk, megnézem a kezét, és azt kérdezem: a kőfaragással járó kemény fizikai munka nem árt az ujjainak? Hiszen egy fogorvosnak a keze az egyik legfontosabb munkaeszköze. Mire Kövér József csak annyit mond:

– Szerencsés vagyok, mert az egyik életem sem megy a másik kárára.

KÁCSOR ZSOLT